

SOSYAL VE TEKNİK PROGRAM ÖĞRENCİLERİNİN 3+1 MESLEKİ UYGULAMA SONRASI BEKLENTİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI¹

COMPARISON THE EXPECTATIONS OF SOCIAL AND TECHNICAL PROGRAM STUDENTS AFTER 3 + 1 PROFESSIONAL PRACTİCE

Kartal TÜRK², Süleyman BAKKAL³, Dilek TÜRK⁴

Öz

Sakarya Üniversitesi (SAÜ), Üniversite Sanayi İşbirliği çerçevesinde Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilerinin istihdamına yönelik olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla 3+1 Modelini geliştirmiş ve uygulamaktadır. 13 MYO'da 44 farklı programın ders içeriklerinde yapılan düzenleme ile eğitim öğretimin 3 döneminin okulda ders, 1 döneminin işletmelerde uygulamalı olarak alınmasını öngören Model, Sakarya Üniversitesi Senatosunda alınan karar ile 2011-2012 Eğitim Öğretim Yılında uygulamaya geçmiştir (<http://www.meyok.sakarya.edu.tr>).

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki eğitim yapan Meslek Yüksek Okullarında yeni bir model olarak Sakarya Üniversitesinin uyguladığı 3+1 Mesleki Uygulama (İşyeri Eğitim) model uygulamasının sonucunda uygulamaya giden Sosyal programlar ile Teknik programlarda okuyan öğrencilerin modelin işleyişi ve uygulama sonrasında beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığını ve beklentiler arasında fark olup olmadığı tespit edilmeye çalışılacaktır.

Çalışmada Ali Fuat Cebesoy Meslek Yüksek Okulunun Sosyal programlarında uygulamaya çıkan öğrenciler ile Sakarya Meslek Yüksek Okulu Teknik programlarında uygulamaya çıkan öğrenciler içerisinden rast gele örnekleme yapılarak anket uygulanmıştır. Konuya ilişkin herhangi bir ölçekten faydalanılmayıp, araştırmacılar tarafından bir anket formu hazırlanmaya çalışılmıştır. Anket geliştirilirken, farkındalığın tespiti için 14 soru hazırlanmış ve 3+1 modelinden faydalanmış öğrencilere anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket katılımcılarının sorulara vermiş oldukları cevaplara ilişkin Yüzde Analizi tabloları oluşturulmuş ve bu tablolardan elde edilen bulgular üzerinden değerlendirme yapılmış ve çıkan sonuçlar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

¹ Bu çalışma 11-13 Mayıs 2017 tarihinde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde düzenlenen 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Öğr.Gör., Sakarya Üniversitesi Ali Fuat Cebesoy M.Y.O, kturk@sakarya.edu.tr

³ Öğr.Gör., Sakarya Üniversitesi Ali Fuat Cebesoy M.Y.O, sbakkal@sakarya.edu.tr

⁴ Öğr.Gör., Sakarya Üniversitesi Ali Fuat Cebesoy M.Y.O, dilekt@sakarya.edu.tr

Çalışma sonucunda mesleki uygulama modelinin yapılması gerekliliği ve daha çok tecrübe kazanılarak teori ile pratik arasındaki ilişkinin kurulduğu, mesleki uygulama sonrası tecrübe kazanıldığı, Sakarya Üniversitesinde okumanın rakip üniversite öğrencilerine göre daha avantaj sağladığını, kariyer planına katkı sağladığı tespit edilmiştir. Sosyal programlar ile Teknik programlar arasında da değerlendirme farkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: MYO'da 3+1 modeli, Mesleki Eğitim , Sakarya Üniversitesi

Abstract

Sakarya University (SAÜ) has developed and implemented the 3 + 1 Model in order to educate the students of Vocational High Schools on employment with in the frame work of University Industry Cooperation. With the arrangement made in the course contents of 44 different programs in 13 Vocational Schools, the model, which envisages taking three semesters of education and one semester as a practical application in enterprises, Started to implement in the 2011-2012 academic year with the decision taken in the University Senate(<http://www.meyok.Sakarya.edu.tr>).

The purpose of this study is to determine whether the students who study in the Social programs and Technical programs that are implemented as a result of the 3 + 1 Professional Practice (Workplace Education) model application implemented by Sakarya University as a new model in the Vocational Higher Schools in Turkey are informed about the operation of the model and its expectations after the implementation, It will be tried to determine whether there is a difference.

In the study, the students who applied in the social programs of Ali Fuat Cebesoy Vocational High School and the students who applied in Sakarya Vocational High School Technical Programs were randomly sampled and a questionnaire was applied. Any scale related to the topic was not utilized but a questionnaire form was prepared by the researchers. While the questionnaire was developed, 14 questions were prepared for the awareness determination and the questionnaire was applied to the students who benefited from the 3 + 1 model. Percentage analysis tables were prepared for the responses of the survey participants to the questions and they were evaluated on the findings obtained from these tables and the results were tried to be evaluated.

As a result of the study, it has been determined that the professional practice model needs to be done and more experience is gained to establish the relationship between theory and practice, gain experience after professional application, provide more advantage than competitors university students at Sakarya University, contribute to career plan. There are also evaluation differences between social programs and Technical programs.

Keywords: 3 + 1 model in Vocational School, Vocational Education, Sakarya University

1.GİRİŞ

Türkiye'de nüfus artış hızının yüksek, fakat işgücünün nitelik olarak yetersiz olması, sermaye birikiminin ve yatırımların istenilen düzeyde gerçekleştirilememesi, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar, rekabet ortamının ortaya çıkardığı nitelikli işgücü ihtiyacı gibi birçok neden işsizlik ve istihdamın sorun olarak baş göstermesine neden olmaktadır.

Türkiye’de işgücü piyasası ile Meslek Yüksekokulları arasında istihdama yönelik öğretim programları geliştirilmekte ve projeler çerçevesinde bazı üniversitelerde atölye ve laboratuvarlar kurularak öğrencilerin uygulama eksiklikleri giderilmeye çalışılmaktadır. Başlangıç aşamasında oldukça faydalı olan bu uygulama zamanla sanayinin gerisinde kalmakta ve kendini yenileyememektedir(Sarıbıyık ve Özkan, 2013).

Günümüzde sürdürülebilir kalkınma ve rekabet edilebilirliğin temel koşullarından biri nitelikli insan gücüne sahip olmaktır. Küresel ölçekte rekabet gücü yüksek bir Türkiye için yapılması gereken pek çok şey olmakla birlikte, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi daha ön plana çıkmaktadır(Alkan ve diğerleri,2014).

Bu çerçevede özellikle iş dünyasının (sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin) ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün eğitimi ve yetiştirilmesinde mesleki ve teknik eğitim çok büyük bir öneme sahip olmaktadır. Genel tanımı içerisinde mesleki ve teknik eğitim, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri, tavır ve meslek alışkanlıkları kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Uçar ve Özerbaş, 2013). Tanımından da anlaşılacağı gibi, insan hayatının hemen her aşamasında gerekli olacak birçok konuda mesleki ve teknik eğitim almış elemanlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Son dönemde, özellikle meslek eğitimi veren meslek yüksekokullarının sayısında önemli artışlar olmuş, yurdun her yanında yeni meslek yüksekokulları açılmıştır. Bu süreçlerde ana aktör olan işverenin nasıl bir işgücü talebi oluşturduğu ve işgücünün nitelikleri pek dikkate alınmamıştır.

Meslek Yüksekokulları; geleceğimizin teminatı olan gençlerimize; bilgi, beceri, davranış ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlanmasında ve iş dünyasının ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Ülkemizin gereksinimi olan kaliteli meslek eğitimi almış, sorumluluk sahibi, üretken ve yetkin nitelikli eleman yetiştirmeyi amaç edinen Yüksekokul programlarında 4 yarıyıllık eğitim-öğretim, teorik ve uygulamalı olarak yürütülmektedir(meyok.sakarya.edu.tr).

Sakarya Üniversitesi Türkiye’deki istihdam sorunu ve kalifiye işgücü yetersizliğini ortadan kaldırmak amacıyla, öğrencilerin eğitim seviyesini ve niteliğini yükseltmek için Üniversite - Sanayi İşbirliği çerçevesinde eğitim sisteminde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Müdürlerinin yaptıkları çalışmalar sonucunda, Meslek Yüksekokullarındaki öğrencilerin istihdamına yönelik yetişmelerini sağlamak amacıyla 3+1 Eğitim Modelini geliştirilmiştir. 44 farklı programın ders içeriklerinde yapılan düzenleme ile eğitim öğretimin 3 döneminin okulda ders, 1 döneminin işletmelerde uygulamalı olarak alınmasını öngören model, Sakarya Üniversitesi senatosunda alınan karar ile 2011-2012 Eğitim - Öğretim Yılında uygulamaya geçmiştir. Bu çerçevede işbirliği protokolleri imzalanmıştır.

Modele göre öğrenci teorik ve uygulamalı derslerini 3 dönem okul ortamında, 4. dönem mesleki uygulama dersini, Mesleki Uygulamalar Yönergesine göre 16 hafta ve tam zamanlı olarak işletmelerde yapmaktadır (<http://www.muys.sakarya.edu.tr>).

Öğrencilerin uygulama yapmak üzere, resmi protokol çerçevesinde modele destek veren işyerlerine gönderilmesi için ilk iki dönem sonundaki genel ağırlıklı notortalamasının en az 1.80 olması şartı getirilmiştir.

MUYS, işyeri ve öğrenci bilgilerinin kayıt altında tutulduğu, öğrencilerin otomatik ve manuel yerleştirmelerinin yapıldığı, raporlamaya imkân veren, sistem yöneticileri ve kullanıcılar arasında iş akışını yönetmeyi sağlayan 3+1 Modeli bilgi sistemidir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile 3+1 Uygulama modelini uygulayan Meslek Yüksek Okulu öğrencilerin teorik bilgilerinin yanında pratik becerilerinin de geliştireceği ve kendilerine olan güvenlerinin artırılacağı Aynı zamanda sanayicinin aradığı nitelikteki insan kaynağının yetiştirileceği varsayımlarından hareket edilerek modelin öğrenciler tarafından nasıl algılandı ve uygulama sonrası öğrenci beklentilerin karşılanıp karşılanmadığı ölçülmeye çalışılacaktır.

Bu çalışma İsvet-2016 kapsamında sunulan “Meslek Yüksekokullarında Yeni Bir Model Olarak Uygulanan 3+1 Mesleki Uygulama Modelinin Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi SAÜ Ali Fuat Cebesoy M.Y.O Örneği” adlı bildiri elde edilen sonuçlardan hareketle, Sosyal programlar yanında Teknik programlara da aynı soruların yöneltmesi ve Sosyal ve Teknik programlarda okuyan öğrencilerin 3+1 Uygulama Modeline yönelik değerlendirmelerinin karşılaştırılması ve söz konusu modelin Sosyal ve Teknik program öğrencileri için ne ifade ettiğini ortaya koymak ve elde edilen bulgular neticesinde modelin değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.

1.2. Araştırma Yöntemi

Söz konusu araştırma, 2016 yılı Aralık ve Ocak aylarında rastgele örnekleme yöntemi ile iki ayrı Meslek Yüksek Okulunda (Ali Fuat Cebesoy MYO ve Sakarya MYO) 3+1 İşyeri Eğitimi tamamlamış Sosyal ve Teknik programlarda okuyan 235 öğrenciye anket uygulanması şeklinde yapılmıştır. Analiz 200 anket üzerinden değerlendirme yapılarak elde edilmiştir.

1.3. Kapsam

Uygulama kapsamında, rastgele seçim yoluyla, Sosyal programlarda okuyan ve 3+1 İşyeri Eğitimi tamamlamış 115 öğrenciye, Teknik programlarda okuyan ve 3+1 İşyeri Eğitimi tamamlamış 120 öğrenciye anket formu dağıtılmış ve bunlardan geri dönmeyen, hatalı ve eksik doldurmalardan kaynaklanan sebeplerden dolayı Sosyal programlarda 100 ve Teknik programlarda 100 olmak üzere 200 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır.

1.4. Veri Toplama ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniğinden faydalanılmıştır. Konuya ilişkin herhangi bir ölçekten faydalanılmayıp, araştırmacılar tarafından bir anket formu hazırlanmıştır.

3+1 Eğitim Modeli, sanayicinin aradığı nitelikteki insan kaynağını tanımasını ve yetiştirmesini sağlayacaktır düşüncesinden hareket edilerek modelin öğrenciler tarafından nasıl algılandığını, uygulama sonrası beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı ve Sosyal programlar ile Teknik programlar arasındaki farklılıkları ölçmeye yönelik sorular hazırlanmıştır.

Anket geliştirilirken, farkındalığın tespiti için 14 soru hazırlanmış ve 3+1 modelinden faydalanmış öğrencilere anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Anket katılımcılarının sorulara vermiş oldukları cevaplara ilişkin Yüzde Analizi tabloları oluşturulmuş ve bu tablolardan elde edilen bulgular üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

2. BULGULAR

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Dağılımı

	Öğrenci Sayısı	%
Sosyal Programlar	100	50
<i>Dış Ticaret</i>	35	
<i>Halkla İlişkiler</i>	27	
<i>Maliye</i>	25	
<i>İşletme</i>	13	
Teknik Programlar	100	50
<i>Makine</i>	25	
<i>Mekatronik</i>	20	
<i>Bilgisayar Programcılığı</i>	20	
<i>Endüstriyel Kalıpcılık</i>	20	
<i>İnşaat Teknolojisi</i>	15	
Toplam	200	100

Ali Fuat Cebesoy M.Y.O’da sadece Sosyal programlar mevcuttur. Sakarya M.Y.O’da ise ağırlıklı olarak Teknik programlarda eğitim vermektedir. Değerlendirme, anket uygulamasına katılan Sosyal programlardan 100 öğrenci ve Teknik programlardan 100 öğrenci olmak üzere 200 öğrenci üzerinden yapılmıştır. Sosyal programlar arasında yer alan Dış Ticaret bölümünden 35 öğrenci, Halkla İlişkiler programından 27 öğrenci, Maliye programından 25 öğrenci, İşletme programından 27 öğrenci değerlendirmeye katılırken, Teknik programlar arasında yer alan Makine programından 25 öğrenci, Mekatronik programından 20 öğrenci, Bilgisayar Programcılığı programından 20 öğrenci, Endüstriyel Kalıpcılık programından 20 öğrenci ve İnşaat Teknolojisi programından 15 öğrenci ankete katılmıştır.

**Tablo 2. Öğrencilerin 3+1 İşyeri Uygulamasını Yapmak İstedikleri
Döneme Göre Dağılımları**

Staj Dönemi Tercihi	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
3. Yarıyıl	13	42	13	42
4. Yarıyıl	87	58	87	58
Toplam	100	100	100	100

Tablo 2’ ye göre öğrencilerin %87’si 4. Yarıyıl staja çıkmak istemektedir. Bunun nedeni ise staj sonucu işe yerleştirilme ve işyerinden alınan çalışma teklifleridir. 3. yarıyıl sonrası tekrar okula gelecek

olmak iş teklifi ve hemen iş başı yapmak açısından sorun teşkil etmektedir. Eğitim öğretim sürecini uzatan öğrenciler beşinci dönem uygulamaya çıktıkları için uygulama sonrası mezun olup iş hayatına başlaya bilmektedirler. Bu kapsamdaki öğrenciler açısından herhangi bir dönem tercihi söz konusu değildir.

Tablo 3. Mesleki Uygulama Sırasında Verilen Bilgilerin Yeterliliği

Mesleki Uygulamada Size Verilen Bilgilerin Yeterli Olduğunu Düşünüyor musunuz?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	92	88	92	88
Hayır	8	12	8	12
Toplam	100	100	100	100

Tablo 3 incelendiğinde Sosyal programlardaki öğrencilerin%92'si iş yerinde aldığı eğitim ve bilgileri yeterli bulmaktadır. Mesleki uygulamada alınan bilgileri yetersiz bulan öğrencilere ağırlıklı olarak Maliye programındadır. Bunun nedeni ise Maliye bakanlığı ve vergi daireleri stajyer kabul etmemesi nedeniyle program öğrencilerinin alanları dışında ki kurumlarda uygulama yapmalarıdır. Teknik programlardaki öğrencilerin ise %88'i uygulamada verilen bilgiyi yeterli bulmaktadır.

Tablo 4. Mesleki Uygulama Süresince Yeterli İlgi Gösterilip-Gösterilmediği

Mesleki Uygulama Sırasında Size Yeterli İlgi Gösterildi mi?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	96	89	96	89
Hayır	4	11	4	11
Toplam	100	100	100	100

Uygulama yapılması için öğrenci gönderdiğimiz işyerleri ile süreç öncesi protokol yapılarak işyerleri sürece dâhil edilmiştir. Buna bağlı olarak işyerlerinin ilgi düzeyi yüksektir. Tablo 4 incelendiğinde Sosyal programlardaki öğrencilerin %96'sı yeterli ilgi gördüğünü belirtirken, Teknik programlardaki öğrencilerin ise %89'u uygulamada yeterli ilgi gördüğünü belirtmiştir. Teknik programlarda oranın Sosyal programlara göre daha düşük olmasının nedeni, uygulamanın ağırlıklı olarak makine başında gerçekleşmesi olarak görülebilir.

Tablo 5. Mesleki Uygulamanın Derslere Katkı Sağlayıp-Sağlamadığı

Mesleki Uygulama İkinci Sınıf Derslerinize Bir Katkı Sağladı mı?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	74	67	74	67
Hayır	26	33	26	33
Toplam	100	100	100	100

Tablo 5 incelendiğinde, Sosyal programlardaki öğrencilerin %74'ü işyeri uygulamasının derslerine olumlu katkı sağladığını belirtirken, Teknik programlardaki öğrencilerin ise %67'si işyeri uygulamasının derslere katkı sağladığını düşünmektedir. Bunun nedeni ise 4. Dönem uygulamaya çıkan öğrencilerin uygulama sonrasında ders görmemesine bağlı olarak oluştuğu görülmektedir.

Tablo 6. Mesleki Uygulamanın Tecrübe Kazandırıp Kazandırmadığı

Mesleki Uygulama Sonrası Tecrübe Kazandığınızı Düşünüyor musunuz?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	90	83	90	83
Hayır	10	17	10	17
Toplam	100	100	100	100

Tablo 6'ya göre, Sosyal programlardaki öğrencilerin %90'ı iş yerinde uygulama sonucu tecrübe kazandığını ifade etmektedir. Teknik programlardaki öğrencilerin ise %83'ü işyerinde uygulama neticesinde tecrübe kazandığını belirtmiştir. Öğrencilerin daha önce kurumsal iş deneyimlerinin bulunmaması, uygulama sonucunda ise kurumsal firmalarda ve işyeri sorumluları gözetiminde çalışma ortamı ve iş süreçlerini tanımaları ve mesleki bilgilerini pratikte uygulama imkânı bulmaları dolayısı ile tecrübe kazandıklarını ifade etmektedirler. Hayır, cevabı verenlerin, alanı dışında bir işletmede çalışan ya da işyeri koşul ve ortamına uyum sağlayamayan öğrencilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 7. İş Teklifi Alınıp-Alınmadığı

Mezuniyet Sonrası İçin Mesleki Uygulama Yaptığınız Yerden İş Teklifi Aldınız mı?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	63	54	63	54
Hayır	37	46	37	46
Toplam	100	100	100	100

Tablo 7'de sorulan "Uygulama Sonrası İş Teklifi Alınıp Alınmadığı" sorusuna Sosyal programlardaki öğrencilerin %63'ü, Teknik programlardaki öğrencilerin ise %54'ü staj dönemi sonunda iş teklifi aldıklarını belirtmişlerdir. Uygulamaya çıkan öğrencilerin bir kısmının kamu kurumunda staj yaptığı düşünüldüğünde, çıkan sonucun tatmin edici olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Mesleki Uygulama Yapılan İşyeri İmkânları

İşyerinin Sunduğu İmkânlar Yeterli mi?	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	79	73	79	73
Hayır	21	27	21	27
Toplam	100	100	100	100

Tablo 8 incelendiğinde, işyeri imkânları açısından, Sosyal programlardaki memnuniyet oranı %79olarak gerçekleşirken, bu oran Teknik programlarda %73 olarak gerçekleşmiştir. Sakarya Üniversitesi 3+1 uygulamasını başlatırken, Sakarya ilindeki tüm mesleki ve ekonomik kuruluşlar ile (SATSO -Muhasebeciler Odası v.b) yapmış olduğu protokoller neticesinde, işyeri uygulamasına gidecek öğrencilere sağlanacak sosyal ve ekonomik haklar ile ilgili bir altyapı oluşturmuştur. Uygulamada birçok işyeri öğrencilere ücret, yemek ve yol yardımında bulunmaktadır. Aynı zamanda Sakarya ilinde uygulamaya gidenler İş-kur ile yapılan protokol neticesinde işbaşı eğitim programına dâhil edilebilmektedir.

Tablo 9. Mesleki Uygulama Esnasında Okunulan Programa Göre İş Yapılıp Yapılmadığı

Mesleki Uygulama Esnasında Genellikle Alanıyla İlgili Görevler Yaptım	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	84	92	84	92
Hayır	16	8	16	8
Toplam	100	100	100	100

Tablo 9’da öğrenciye yöneltilen”Mesleki Uygulama Esnasında Okunulan Programa Göre İş Yapılıp Yapılmadığı” sorusuna Sosyal program öğrencileri %84 oranında, Teknik program öğrencileri ise %92 oranında olumlu cevap vermişlerdir. Elde edilen sonuçlar beklentileri karşılamaktadır. Bunun sebebi, öğrencilerimizin eğitim aldıkları programlara uygun işyerlerinde uygulama yapmalarınıdır.

Tablo 10. Mesleki Uygulamanın Avantaj Sağlayıp Sağlamadığı

Sakarya Üniversitesinde Mesleki Uygulama Yapılması Bizi Diğer Üniversitelerde Okuyan Öğrencilerden Daha Avantajlı Hale Getirir	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	96	89	96	89
Hayır	4	11	4	11
Toplam	100	100	100	100

Tablo 10’a göre, mesleki uygulama neticesinde, diğer üniversitelerde okuyan öğrencilere göre kendilerini daha avantajlı görenlerin oranı, Sosyal programlarda %96, Teknik programlarda ise %89 olarak gözlemlenmektedir. İş başvurularında tecrübe şartının kriter olarak aranması nedeniyle uygulama yapmış olan öğrenciler, bu süreçte tecrübe kazandıkları için kendilerini daha avantajlı görmektedirler.

Tablo 11. Kariyer Planına Katkı Sağlayıp Sağlamadığı

Mesleki Uygulama, Kariyer Planına Katkı Sağladı	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	94	100	94	100
Hayır	6	-	6	-
Toplam	100	100	100	100

Tablo 11 incelendiğinde, Teknik programlarda okuyan öğrencilerin %100' ü süreci kariyer fırsatı olarak algılamak, Sosyal programlarda ki öğrencilerin ise %94'ünün kariyer adımı olarak gördüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin kariyer planlamasında uygulama ve uygulama yaptığı firma önemli derecede katkı sağlamış ve uygulamada iş ve iş süreçlerini tanımasına bağlı olarak kariyer rotaları oluşmuş ve özgüvenleri artmıştır.

Tablo 12. Mesleki Uygulamanın Gerekliliği

Meslek Yüksek Okullarında Mesleki Uygulama Kesinlikle Gereklidir	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	90	92	90	92
Hayır	10	8	10	8
Toplam	100	100	100	100

Tablo 12 incelendiğinde, Sosyal program öğrencilerinin %90'ı, Teknik programlarda ki öğrencilerin ise %92'si, mesleki uygulamanın gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Uygulamanın temel nedeni öğrencilerin tecrübe kazanımı ve teorik bilginin pratiğe dönüşmesi ve istihdamın sağlanmasıdır. Öğrencilerin Tablo 10 ve Tablo 11' de vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında, uygulama amacına ulaşılmış, mesleki uygulamanın gerekliği de bir kez daha test edilmiştir.

Tablo 13. Mesleki Uygulama Modeli Yapısı

Mesleki Uygulama Modeli Karmaşık Değildir	Öğrenci Sayısı (Sosyal)	Öğrenci Sayısı (Teknik)	Sosyal Pr %	Teknik Pr %
Evet	92	81	92	81
Hayır	8	19	8	19
Toplam	100	100	100	100

Tablo 13 incelendiğinde, Sosyal programlardaki öğrencilerin %92'si, Teknik programlardaki öğrencilerin ise %81'i, mesleki uygulama modelini karmaşık bulmamaktadırlar. Okulumuzun muys@sakarya.edu.tr sayfası ve bölüm başkanlıklarının bilgilendirmeleri sonucu öğrenciler sistemi çok rahat kullanmakta ve model başarılı bir şekilde uygulanmaktadır.

Tablo 14. Mesleki Uygulama Süresi

Mesleki Uygulama Süresi	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Sayısı	Sosyal Pr	Teknik Pr
Yeterlidir	(Sosyal)	(Teknik)	%	%
Evet	96	88	96	88
Hayır	4	12	4	12
Toplam	100	100	100	100

Uygulama süresi yeterli olup her dönem öğrenci gönderildiği için iş yerleri de bir yılın neredeyse tamamında öğrenci istihdam etmektedir. Öğrenciler açısından baktığımızda ise, teorik derslerin tamamını 3 dönemde alıp, bir dönemde uygulamaya gidilmesi yeterli görülmektedir. Tablo 14 incelendiğinde Sosyal programlarda uygulama süresini yeterli gören öğrencilerin oranı %96, Teknik programlarda ise %88 olarak gerçekleşmiştir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bulguları ele alındığında, anket sorularına verilen cevapların Teknik ve Sosyal programlarda okuyan öğrenciler açısından, ortalama % 80 üzerinde olumlu olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. Sosyal program öğrencilerin uyumla süreç ve katkıları ile ilgili memnuniyeti teknik programlara göre daha fazla olmasına rağmen kariyer planlamaları açısından her iki gruptaki öğrencide uygulamanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Teknik programlarda okuyan öğrencilerin %100' ü uygulama sürecini kariyer fırsatı olarak algılayarak, sosyal programlarda ki öğrencilerin ise %94'ünün bu süreci kariyer adımı olarak gördüğü tespit edilmiştir.

Mesleki uygulama neticesinde, diğer üniversitelerde okuyan öğrencilere göre kendilerini daha avantajlı görenlerin oranı, Sosyal programlarda %96, Teknik programlarda ise %89 olarak gözlemlenmektedir. İş başvurularında tecrübe şartının kriter olarak aranması nedeniyle uygulama yapmış olan öğrenciler, bu süreçte tecrübe kazandıkları için kendilerini daha avantajlı görmektedirler. Bu uygulama tüm Meslek Yüksek Okullarında kademeli olarak yürürlüğe konulmalıdır. Bu sonuç, uygulamalı eğitim modelinin beklentileri karşılama doğru yolda olduğu görüşünü ortaya koymaktadır.

Ülkemizdeki istihdam sorunu ve kalifiye işgücü eksikliği, buna bağlı olarak sanayicinin yetişmiş insan kaynağı dikkate alındığında Meslek Yüksek Okullarına önemli bir görev düşmektedir. Bu temel sorundan hareketle Sakarya Üniversitesi'nin uyguladığı 3+1 Eğitim Modeli, öğrencilerin teorik bilgileri ile pratik becerilerini geliştirmelerini sağlayacak ve kendilerine olan güvenlerinin artmasına yardımcı olacaktır.

Aynı zamanda sanayicinin aradığı nitelikteki insan kaynağını tanımını ve yetiştirmesini sağlayacak olan bu model ya da Gazi Üniversitesi Teknik Bilimler M.Y.O' da uygulanan, öğrencilerin işyeri eğitimlerini, 2, 4, 6, sömestre de gerçekleştirdiği ve öğrencilerin akademik program içerisinde işyeri eğitimi için ayrılan sürelerde 12 hafta olmak üzere işyeri eğitimlerini yerine getirmek zorunda(www.teknikbilimler.gazi.edu.tr) oldukları gibi benzer modeller tüm Meslek Yüksek Okullarında uygulamaya geçmelidir.

Sakarya Üniversitesinde ve Gazi Üniversitesinde aynı amaca yönelik ancak farklı şekillerde uygulanan iki modelinde üstün ve zayıf yönleri mevcuttur. Sakarya Üniversitesindeki model Teknik ve Sosyal programlarda uygulanabilmekte iken Gazi Üniversitesinde de uygulanan modelin sadece Teknik programlarda uygulanabilmektedir. Sakarya Üniversitesindeki model Teknik ve Sosyal programlarda uygulanabilmektedir. Model tüm olumlu yanlarına rağmen, Türkiye’de sadece Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksekokullarının tüm programlarında uygulanabilmesi sebebiyle farklı Meslek Yüksekokulları ile sağlıklı bir karşılaştırma yapılamamaktadır.

Çalışmamızın bulgularından hareketle önerilerimizi aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

1- Meslekler tanımlanırken mesleklerin yeterlilikleri ve gerekli eğitim kriterleri belirlenmeli ve bu kriterlere uygun eğitim verilmelidir. Böylece hem kalite standartlar yakalanarak ulusal ve uluslararası rekabette avantaj elde edilmiş olacaktır.

2 -İş gücü piyasası ve iş dünyası ile birlikte hareket edildiğinde üniversite sanayi işbirliği gerçekleşecek böylece istihdam sorunu çözülmüş olacaktır.

3- Sosyal programlarda uygulama yeri bulmak teknik programlara göre daha zor olsa da işverenler süreci tanıdıkça öğrenci talepleri artmakta ve süreç başarı ile yürümektedir.

4- Okulu yeni bitirmiş öğrencide iş tecrübesi bulunmamaktadır. İşverende haklı olarak iş tecrübesi aramaktadır işte bu durumda yapılması gereken şey, Sakarya Üniversitesinde uygulanan 3+1 mesleki uygulama modeline geçilerek hem gerekli nitelik ve beceriye sahip öğrenci yetiştirmek hem de uygulama dönemi ile işveren öğrenci buluşmasını sağlayarak tecrübe sorununu ortadan kaldırmaktır.

5- 3+1 Mesleki Uygulaması, Meslek Yüksek Okullarımıza, öğretim elemanlarımıza, öğrenci ve sanayicilerimize yeni bir vizyon katacak, böylece küresel rekabet içerisinde ülkemizin ve sanayimizin gelişim sürecini destekleyecektir.

4. KAYNAKÇA

- Alkan, Reha Metin - Menderes, Suiçmez - Aydınkal, Mehmet - Şahin, Menekşe (2014), “Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri”, *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*, Cilt.4, Sayı.3, (133-140).
- Gazi Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu (2016), <http://teknikbilimler.gazi.edu.tr/posts/view/title/isyeri-egitimi-formlar-124651?siteUri=teknikbilimler> (27.12.2016)
- MEYOK (2016), Sakarya Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Koordinatörlüğü, <http://www.meyok.sakarya.edu.tr> (15.12.2016)
- MUYS (2016), Sakarya Üniversitesi Mesleki Uygulama Sistemi, <http://www.muys.sakarya.edu.tr> (15.12.2016)
- Sarıbıyık, Mehmet (2013), “Meslek Yüksekokullarında Nitelikli İşgücü Yetiştirmek İçin 3+1 Eğitim Modeli”, *APJES-Academic Platform Journal of Engineering and Science*, Cilt.1, Sayı.1, (39-41).
- Uçar, Canan - Özerbaş, Mehmet Arif (2013), “Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt.2, Sayı.2, (242-253).